

การพัฒนาที่ยั่งยืน

ปาฐกถาพิเศษ

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เรื่อง “รัฐบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”

เรื่องในเล่ม

ปาฐกถาพิเศษ :

นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร 1

รายงานพิเศษ : การพัฒนาด้วยชีวิต

การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย 2

เรื่องน่ารู้ : ขั้นตอนการสร้าง

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน 5

เกาะติดการประชุมประจำปี 2546 6

กว่า 2 ปี กับการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ได้มุ่งพัฒนาประเทศตามแนวคิดหลัก 3 ประการคือ “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส” ในระยะต่อไปรัฐบาลจะยังคงให้ความสำคัญกับแนวคิดดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับแนวคิดใหม่ที่รัฐบาลกำลังจะผลักดันไปสู่การปฏิบัติต่อไป ก็คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพราะเชื่อว่าเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ขณะเดียวกันยังต้องมุ่งฟื้นฟูธรรมชาติให้คืนกลับมาได้มากที่สุด ซึ่งนายกรัฐมนตรีเชื่อมั่นว่าภายใต้การดำเนินงานตามแนวคิดดังกล่าว จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในอนาคต และจะทำให้คนจนหมดไปอย่างแน่นอน

การพัฒนาที่ยั่งยืนตัวพื้นฐานการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง “รัฐบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในการประชุมประจำปี 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ที่ผ่านมา

ว่า ถึงเวลาที่จะต้องมีการ

ชักชวนถึงแนวคิดของ

“Sustainable Develop-

ment” หรือ “การพัฒนา

ที่ยั่งยืน” เพราะเชื่อ

ว่าเป็นคุณสมบัติที่

สำคัญของการสร้าง

Competitiveness

หรือขีด ความ

สามารถในการ

แข่งขันของประเทศ

ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน

นั้นเป็นหลักเบื้องต้น

และเป็นหัวใจสำคัญ

ที่ถือว่าต้องรีบทำให้ได้

แต่สามารถทำ Competi-

tiveness ควบคู่กันไปได้

โดยจะต้องเน้นหนักให้การ

พัฒนาที่ยั่งยืน ประสบผลสำเร็จ

ไปได้เร็วที่สุด เพื่อระดับการแข่งขัน

ที่ได้ยกขึ้นมานั้น เป็นการแข่งขันที่มีโอกาส

ชนะสูง

กำหนด Benchmark วัดความยั่งยืน

นายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญกับการมีเกณฑ์มาตรฐาน (Benchmark) ใช้วัดระดับของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเห็นว่าดัชนีทุกดัชนี จะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาด้วย ทั้งยังเห็นว่า คำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” มีความเป็นนามธรรมสูง จึงต้องมีคำจำกัดความของแต่ละตัวชี้วัด และจะต้องไม่ลืมว่า ตัวชี้วัดแต่ละตัวต่างก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ซึ่งผู้ที่ทำเรื่องเครื่องชี้วัดและวัดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ต้องสามารถ “วัดได้ วัดเป็น” ฉะนั้น ในสมัยนี้จำเป็นต้องมีความเข้าใจโดยมองเรื่องเหล่านี้อย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช่เหตุ และไม่เสียเวลาหากมีความเข้าใจเรื่องดังกล่าวแล้ว ก็จะต้องมีความเข้าใจเรื่องนโยบายของรัฐบาลได้ว่า **ถ้านโยบายของรัฐบาลทำแบบนี้ จะมีผลเปลี่ยนแปลงอะไร ถ้าไม่ทำอะไรเลย ปล่อยให้ตามธรรมชาติจะเป็นอย่างไร** ซึ่งการประชุมประจำปี ที่ สศช. ได้จัดขึ้นครั้งนี้ จะมีความสำคัญต่อการแสวงหาคำตอบในเรื่องนี้ว่า จะเดินไปสู่ Benchmark ที่เราวางร่วมกันนั้นได้อย่างไร ด้วยวิธีใด ใช้เวลาเท่าใด และให้ใครเป็นเจ้าภาพ

(อ่านต่อหน้า 3)

การพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

การวัดระดับการพัฒนาของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ในอดีตได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยมีเครื่องชี้วัดการพัฒนาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) และ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product : GNP)

แต่ในปัจจุบันพบว่าการพัฒนาโดยยึดเป้าหมายการเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียวเช่นในอดีตนั้นไม่เหมาะสมอีกต่อไป แม้ว่าจะส่งผลให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงก่อให้เกิดปัญหาอันเนื่องมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบกับกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดของการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนเครื่องชี้วัดการพัฒนาที่มีอยู่ ให้มีลักษณะที่เป็นการชี้วัดการพัฒนาได้อย่างรอบด้านและสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้น ซึ่งก็คือ “ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน” นั่นเอง

“ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน” จึงเป็นวิธีการแปลงแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนมาอยู่ในรูปของข้อมูลหรือตัวเลขที่สามารถวัดสิ่งที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา เพื่อใช้วัดระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงระหว่างกันด้วย นอกจากนี้ ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนยังสามารถใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในเวทีโลก

กรอบแนวคิด PSR เพื่อวัดการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิด PSR (Pressure - State - Response Framework) ถูกพัฒนาขึ้นโดย UNCSO (United Nations Commission on Sustainable Development) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ซึ่งพิจารณาจาก 1) ตัวแปรภาวะกดดัน (Pressure Variable) จะใช้อธิบายกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ที่เป็นสาเหตุทำให้สิ่งแวดล้อมมีสภาพเปลี่ยนแปลงไป 2) ตัวแปรสถานะ (State Variable) จะใช้อธิบายลักษณะ

ทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากภาวะกดดัน และ 3) ตัวแปรตอบสนอง (Response Variable) จะใช้วัดระดับของการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างตัวชี้วัดจากนานาชาติ

● องค์การสหประชาชาติ ภายใต้การดำเนินงานของ United Nations Commission on Sustainable Development ได้จัดทำกรอบการวัดระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี 2538 ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดจำนวน 130 ตัวชี้วัด จัดแบ่งตามประเภทของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ออกเป็น 4 หมวดด้วยกัน ได้แก่ 1) หมวดสังคม 2) หมวดเศรษฐกิจ 3) หมวดสิ่งแวดล้อม และ 4) หมวดสถาบัน/องค์กร ทั้งนี้ กรอบของ UNCSO ดังกล่าว ได้มีหลายประเทศนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ได้วัน สวีเดน และเกาหลี

● ดัชนีชี้วัดระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ในปี 2540 องค์การ สหประชาชาติ โดย The Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP) ได้กำหนดกรอบในการพิจารณาดัชนีชี้วัดที่จะนำมาเลือกใช้เพื่อวัดระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก โดยคำนึงถึงลักษณะการพัฒนาที่ยั่งยืนใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์/การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ 2) ด้านสังคม ได้แก่ การต่อสู้กับปัญหาความยากจน ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาประชากร สาธารณสุข อาหาร การศึกษา และที่พักอาศัย 3) ด้านสถาบัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย สิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นต้น

● ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ที่ลงนามรับรองแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้เริ่มพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นบ้างแล้ว ที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ใช้หลัก PSR เป็นกรอบ

เดิมคัดเลือกดัชนีชี้วัด 400 ตัว ปัจจุบันปรับปรุงใหม่เหลือ 40 ตัว ได้วัน ใช้กรอบ PSR ในการพัฒนาดัชนี ปัจจุบันพัฒนาดัชนีชี้วัดระดับชาติ 41 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม สถาบัน และด้านเมือง สวีเดน พัฒนาดัชนี จำนวน 30 ตัวชี้วัด ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เกาหลี อยู่ระหว่างดำเนินการกำหนดตัวชี้วัด โดยในเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสถาบัน และมาเลเซีย กำหนดตัวชี้วัดระดับชาติ จำนวน 25 ตัวชี้วัด

การพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ใช้เครื่องชี้วัดระดับการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ที่โลกที่สำคัญได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ซึ่งปัจจุบันแม้ว่าจะใช้อย่างแพร่หลายแต่ก็ยังไม่สามารถวัดระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ที่ครอบคลุมทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

ปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพยายามจัดทำเครื่องชี้วัดการพัฒนาของประเทศไทยขึ้น โดยในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนาดัชนีชี้วัดขึ้น 2 ชุด คือ ดัชนีความอยู่ดีมีสุข และดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เพื่อใช้วัดผลกระทบขั้นสุดท้ายของการพัฒนาที่มีต่อคนให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จาการมาได้ดังนี้

● ดัชนีความอยู่ดีมีสุข เป็นดัชนีวัดระดับการพัฒนาที่ครอบคลุมมิติของการดำรงชีวิตของคนไทยที่เชื่อมโยงกันอย่างเ็นองค์รวม

โดยมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ ชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งภายใต้ดัชนีชี้วัดในแต่ละด้านสามารถแจกแจงดัชนีย่อย และกำหนดระดับความสามารถการพัฒนา เพื่อเปรียบเทียบ

ให้เห็นถึงผลลัพธ์ หรือผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

● **ดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ** เป็นดัชนีในการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจไทย บนพื้นฐานความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจใน 5 องค์ประกอบ คือ การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ และการกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนาที่เป็นธรรม

สำหรับ**ดัชนีชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม** คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้ประกาศใช้นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2549 โดยมุ่งให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศที่เกื้อกูลและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาตัวชี้วัดที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย 6 ประการ คือ นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ นโยบายแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน นโยบายการศึกษา และประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และนโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาให้เกิดความสมดุลขึ้นใน 3 มิติ ทั้งมิติทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคม ในการพัฒนา “**ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Indicators : SDI)**” เพื่อสะท้อนระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดขึ้นในทุกระดับ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และประชาชน เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลและพัฒนาตัวชี้วัด ที่สามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมทั้งในระดับประเทศ ระดับพื้นที่ และระดับท้องถิ่น

ในส่วนของประเทศไทยมี**กลไกระดับนโยบาย**อยู่แล้วในปัจจุบัน คือ “**คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**” ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปลายปี 2545 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กรอบทิศทาง และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ รวมทั้งผลักดันให้มีการนำกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนไปแปลงสู่การปฏิบัติ การดำเนินงานในอนาคต ควรให้มีการจัดตั้ง “**คณะอนุกรรมการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย**” ขึ้น ภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นกลไกประสานการจัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เหมาะสมกับประเทศไทย ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการบูรณาการระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุป

กระแสการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้ตื่นตัวขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลกและกำลังได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ แต่ละประเทศจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนา “**ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Indicators : SDI) ของประเทศ**” ขึ้นเพื่อใช้วัดระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทุกมิติ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาในระดับโลก สำหรับประเทศไทย สามารถนำตัวชี้วัดบางด้านที่หน่วยงานต่างๆ ได้พัฒนาขึ้นแล้ว อาทิ ดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และดัชนีวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เหมาะสมกับประเทศไทยได้ในระยะต่อไป

ปรากฏภาพพิเศษ (ต่อจากหน้า 1)

การพัฒนาที่ยั่งยืนคือความสมดุล

ความหมายของ “Sustainability” เป็นเรื่องของ “**ความสมดุล**” ซึ่งตรงกับ “**มัชฌิมาปฏิปทา**” หรือทางสายกลาง ในหลักทางพุทธศาสนา โดยเห็นว่า สิ่งที่อยู่ร่วมกันนั้น จะต้องก้าวไปด้วยกันในลักษณะที่มีความสมดุล ซึ่งเปรียบเสมือนร่างกายของมนุษย์ที่สมบูรณ์แข็งแรงได้นั้น จะต้องไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน การพัฒนาที่ยั่งยืนก็เช่นกัน จะแข็งแรงขึ้นไม่ได้ หากประเทศไทยยังมีคนจนอยู่ มีป่าไม้ถูกทำลาย มีน้ำแล้ง มีน้ำท่วม มีมลพิษมาก สิ่งแวดล้อมหมดไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรอย่างไม่สมดุล

ถ้าต้องการจะแก้ไขปัญหาคือความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นก็ต้องมองว่าเราจะ**ทำอะไรให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้นมีความสุข** โดยตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันภายในสังคมที่มีอยู่มากมาย เช่น คนก็คือส่วนหนึ่งของครอบครัว ครอบครัวคือสถาบันหนึ่งของสังคม สังคมคือส่วนหนึ่งของประเทศ ประเทศเป็นส่วนหนึ่งของโลก โลกเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล ความเชื่อมโยงนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมาก และเป็นจุดอ่อนของระบบการศึกษาไทย ระบบของความคิดของคนไทย สังคมไทยจะต้องหันกลับมาบอกว่า ความเชื่อมโยงทั้งหลายมีอย่างไร ซึ่งจะสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตว่า เราไม่ได้ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาสเท่าที่ควร ในวันนี้จำเป็นต้องย้อนกลับมาถามว่า **วิกฤตที่ผ่านมาแล้ว เราควรจะเอาอะไรมาเป็นโอกาส เพื่อให้สังคมไทยอยู่กันอย่างยั่งยืน**

หากต้องการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ประเทศไทยในวันนี้ จะต้องไม่แยกส่วน ความคิดทุกอย่างต้องเป็นระบบ วิทยาศาสตร์ **สังคมไทยต้องการความคิดที่สร้างสรรค์มากมาย (Constructive Thinking) และจะต้องพยายามฟื้นฟูธรรมชาติให้คืนกลับมาได้มากที่สุด**

แนวคิดหลักและการพัฒนาประเทศที่จับต้องได้

นายกรัฐมนตรีมองว่า **ปัจจัยสี่** เป็นปัจจัยพื้นฐานหลัก ในการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน โดยมีความเกี่ยวข้องกับคน ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ถ้าสังคมใดปัจจัยสี่อ่อนแอ สังคมนั้นมนุษย์ก็มีความอ่อนแอ ซึ่งมนุษย์ที่มีความอ่อนแอ จะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพประชากรที่ถือเป็น

สิ่งสำคัญที่สุดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ฉะนั้น ศักยภาพของประชากร จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่รัฐบาลนี้ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

ที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ **การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส** พร้อมผลักดันให้แนวคิดนี้นำไปสู่การปฏิบัติได้ในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยในภาค**ประชาชน** รัฐบาลมองว่า หลักของการลดรายจ่ายก็คือ ต้องลดค่าใช้จ่ายอันไม่ควรจะเป็นค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายจ่ายของคนที่มีรายได้น้อยหรือคนจนโดยการผลักดันโครงการที่สำคัญ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค ธนาคารประชาชน ซึ่งได้เปลี่ยนจากหนี้ในระบบเป็นหนี้ในระบบเพื่อลดต้นทุนของทุน ขณะที่ภาค**ธุรกิจ** วิฤตที่ผ่านมา บริษัทไทยส่วนใหญ่ใช้หลักการลดรายจ่ายเพียงอย่างเดียวก็ยังไม่พอ จำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในการเพิ่มรายได้ด้วย เมื่อเพิ่มรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายแล้ว อาจจะรอดแต่ไม่โต ถ้าจะให้โตต้องขยายโอกาสคือขยายการตลาด

และใน**ระดับประเทศ** รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนเป็นหลัก โดยพยายามเพิ่มศักยภาพของประชากร เพื่อผลักดันประชากรที่เป็นภาระของประเทศให้เป็นประชากรที่เป็นพลังของประเทศ โดยคาดว่าจะภายใน 6 ปีนี้ คนจนในประเทศไทยจะหมดไป ส่วนการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจนั้น เป็นสิ่งที่เสริมไปด้วยกัน ซึ่งในระยะเวลากว่า 2 ปี รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศใน 3 เรื่องหลัก คือ การค้า (Trade) การลงทุน (Investment) และเทคโนโลยี

สำหรับ**ด้านการค้า**นั้น ได้มีการขยายตลาดโดยเน้นการเจาะตลาดต่างประเทศ และ FTA (Free Trade Area) ส่วน**ด้านการลงทุน** เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ถ้าคนเข้าใจทุนนิยมเพียงซีกเดียวจะเป็นอันตราย เพราะการแข่งขันในโลกเสรีนิยม ไม่ได้แต้มต่อใคร ซึ่งรัฐบาลเข้าใจเรื่องนี้ดีว่า ความแข็งแรงของคนไทยไม่เท่ากัน จึงได้ให้ความสำคัญกับการดูแลสังคมฐานล่าง และยังต้องประคองสังคมฐานบนไปด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องให้ความสำคัญ

และกำลังจะใช้ระบบนโยบายของผู้ว่าฯ CEO ซึ่งจะส่งผลให้ทุกท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อ**จัดท่ายุทธศาสตร์ของจังหวัด**ทั้ง 76 จังหวัด โดยเชื่อว่าการกำหนดยุทธศาสตร์เช่นนี้ จะสร้างความเจริญให้ทุกจังหวัดโตขึ้นมาพร้อมๆ กันได้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้สร้างตลาด **Asia Bond** ขึ้นมา เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและน่าเชื่อถือในเอเชีย ซึ่งจะส่งผลให้เงินในเอเชีย สามารถลงทุนได้ในเอเชีย และ**ด้านเทคโนโลยี** เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนไทยได้เรียนทางลัด ซึ่งเทคโนโลยีสมัยนี้ ใช้ง่าย แม้กระทั่งคนยากจนก็มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีเช่นกัน

นอกเหนือจาก 3 เรื่องที่กล่าวมา รัฐบาลยังต้องพัฒนาเรื่องที่สำคัญอีก 2-3 เรื่อง คือ จัดทำ**ระบบ Grid น้ำ** เพื่อแก้ปัญหาน้ำแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืน โดยคาดว่าจะใช้เงินประมาณ 2 แสนล้านบาท ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการฟื้นฟูสภาพให้คืนกลับมาได้มากที่สุด **จะต้องเร่งสร้าง GDP ของประเทศ**ให้เติบโต (Growth) เร็วกว่านี้ เพื่อให้เกิดการขยายการผลิต ขยายการลงทุน การจ้างงาน ซึ่งจะช่วยดูดซับสภาพคล่องที่ล้นตลาด และแก้ไขปัญหการว่างงานที่กำลังขยายตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ปฏิรูประบบการศึกษา โดยดำเนินการควบคู่กันไปทั้งการจัดทำระบบการศึกษาในภาพรวม พร้อมๆ กับการจัดทำ **“1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน”** เพราะต้องการเห็นการปฏิรูปการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้งระบบอยู่ในท้องที่ทุกอำเภอกระจายและขยายออกไปให้เต็มพื้นที่พร้อมๆ กันทั้ง 2 มิติ

กำหนดหลักที่ชัดเจนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา

นายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการรับเป็น **“เจ้าภาพ”** เพราะเห็นว่า ประเทศไทยมีบุคลากรที่มี Talent พร้อม แต่ไม่มีเจ้าภาพทุกๆ เรื่อง เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ห่วงเรื่องหน้าตา คือถ้าใครทำผิดก็จะเสียหน้า จึงไม่มีใครกล้ารับเป็นเจ้าภาพ ไม่กล้าทำเรื่องยากๆ เช่นการสร้าง Entrepreneur ในประเทศไทยนี้ ยากมาก ถ้าล้มเหลวไปแล้ว ก็ต้องให้กำลังใจ มิฉะนั้นคนก็ไม่กล้าลุกขึ้นมาสู้ใหม่ ฉะนั้น ประเทศชาติจะอยู่ได้ สังคมไทยจะต้องเป็นสังคมที่สร้างสรรค์กว่านี้ มีการให้กำลังใจทุกคนที่มาช่วยกันทำเรื่องยากๆ ซึ่งต้องถือว่าเป็น **“วาระแห่งชาติ”** ที่คนทั้งชาติต้องมาร่วมกันทำ

นายกรัฐมนตรีกล่าวในตอนท้ายว่า การพัฒนาประเทศให้มุ่งไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตนั้น ขณะนี้รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 2 ชุดแล้ว คือ**คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กพข.)** ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 2 ชุดมีความเชื่อมโยงกัน จะทำงานไปด้วยกัน แม้จะมีจุดเน้นที่ต่างกัน แต่ก็จะสัมพันธ์กัน โดยการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่ต้องช่วยเสนอแนะ ช่วยคิด และช่วยกันทำ เพื่อให้ประเทศของเรานั้น มีเป้าหมายเดียวกัน สามารถเคลื่อนต่อไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง พร้อมกับให้ประชาชนมีความสุข มีโอกาสซึ่งความสุขนั้น นอกเหนือจากสุขที่เป็นธรรมชาติของรูปธรรมของครอบครัวแล้ว **ความสุขที่สำคัญก็คือ “ความหวัง”** ถ้าคนไทยหมดความหวัง ก็เท่ากับว่า เรากำลังเปลี่ยนให้คนไทยเป็นทุ่นยนต์ เพราะฉะนั้น คนไทยจะต้องมีความหวัง พร้อมทั้งขอร้องให้ทุกฝ่ายที่เป็นนักคิดติงว่า ดีได้ แต่อย่าทำลายความหวังประชาชน เพราะประชาชนกำลังมีความหวัง ประชาชนกำลังพิชิตที่พื้นตัวเอง พื้นครอบครัว และแน่นอน เมื่อรวมกันแล้วคือพื้นให้ประเทศชาติของเราให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เรื่องน่ารู้...

ขั้นตอนการสร้างตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน หากศึกษาจากประสบการณ์ของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตัวชี้วัด สามารถนำมาเป็นแนวทางการปรับใช้ในประเทศไทยได้ โดยตัวอย่างการสร้างตัวชี้วัดความยั่งยืนของชนบท (Rural Sustainability Indicators) ในกลุ่มประเทศอเมริกากลาง พบว่ามีขั้นตอนการจัดทำตัวชี้วัด 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การพัฒนารอบแนวคิดของการสร้างตัวชี้วัด ซึ่งจะต้องมีความชัดเจน มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับใช้ในการวิเคราะห์ได้ทุกระดับ ทั้งระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 : การคัดเลือกตัวชี้วัดและการทดสอบ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ ซึ่งประกอบด้วย 1) **ดัชนี** เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสรุปภาพรวมในระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ 2) **ตัวชี้วัดหลัก** เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่ได้จากดัชนี เพื่อใช้ระบุความเป็นเหตุเป็นผลกัน ความเป็นพลวัตรและผลกระทบ และ 3) **ตัวชี้วัดเสริม** เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ในรายละเอียด เพื่อใช้ในการตัดสินใจ โดยตัวชี้วัดเสริมมักจะถูกสร้างขึ้นตามลักษณะเฉพาะของโครงการใดโครงการหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 3 : การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน การประชุมระดมสมอง และการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และหาข้อสรุปเกี่ยวกับกรอบแนวคิด ดัชนีและตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 4 : การจัดทำฐานข้อมูล จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล จัดทำฐานข้อมูล และปรับปรุงวิธีการประมวลผลข้อมูล เพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลดิบได้มากที่สุด และพยายามใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์โดยอธิบายได้จากแผนภูมิลำดับชั้นของข้อมูล ดังนี้:-

ขั้นตอนที่ 5 :

การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์และแสดงผลด้วยภาพ ซึ่งจะต้องเข้าใจง่าย โดยควรใช้เครื่องมือที่สามารถเชื่อมโยงการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และสามารถแสดงด้วยภาพได้ เช่น แผนที่ ตาราง รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว อนุกรมเวลา และสถานการณ์จำลองต่างๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6 : การประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษา เพื่อให้สามารถระบุข้อดีและข้อเสียของกรอบแนวคิดที่จะใช้จริงและกลุ่มตัวชี้วัดต่างๆ พร้อมทั้งทดสอบการใช้ประโยชน์ของกรอบแนวคิด ดัชนีและตัวชี้วัด ซึ่งจะช่วยให้เห็นว่าตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถนำไปใช้ในระบกกการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันได้อย่างไร และจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในมิติต่างๆ ได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 7 : การเผยแพร่ผลงานให้กับผู้ใช้งาน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจอย่างแพร่หลายผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ เว็บไซต์ ผลงานตีพิมพ์ การฝึกอบรม และ CD-ROM เป็นต้น เพื่อ

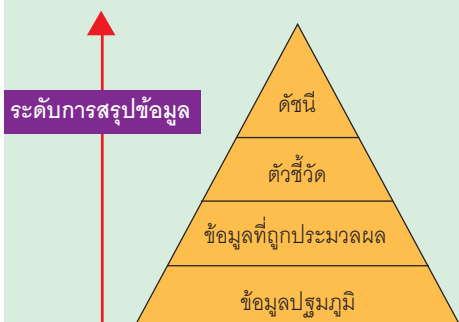

ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน ในการพัฒนา “ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Indicators : SDI)” เพื่อสะท้อนระดับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของประเทศ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาให้เกิดความสมดุลขึ้นใน 3 มิติ ทั้งมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคม รวมทั้งต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดขึ้นในทุกระดับ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และประชาชน เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลและพัฒนาตัวชี้วัด ที่สามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมทั้งในระดับประเทศ ระดับพื้นที่ และระดับท้องถิ่นต่อไป

สรุปขั้นตอนการจัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขั้นตอน/กิจกรรม	ระยะเวลา			
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
1. การพัฒนารอบแนวคิดตัวชี้วัด	←→			
2. การคัดเลือกตัวชี้วัดและการทดสอบ	←→	←→		
3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ		←→		
4. การจัดทำฐานข้อมูล		←→	←→	
5. การพัฒนาเครื่องมือ		←→	←→	
6. การประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษา			←→	←→
7. การเผยแพร่ผลงาน			←→	←→

ที่มา : ประมวลเรียบเรียงโดย สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา, สศช.

เกาะติด

การประชุมประจำปี 2546

ผลการประชุมประจำปี 2546 เรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน”

นายสันติ บงกช รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เปิดเผยผลการประชุมประจำปี 2546 เรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ที่ผ่านมา ณ ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 1,619 คน

การประชุมครั้งนี้ ในช่วงเช้า ได้รับเกียรติจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “รัฐบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” และรองนายกรัฐมนตรี ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ บรรยาย เรื่อง “ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน : อนาคตของสังคมไทย” ส่วนในช่วงบ่าย เป็นการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง “ความสมดุล เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็นออกเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งในการประชุมกลุ่มได้มีการเสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะกันอย่างกว้างขวาง สรุปได้ดังนี้

การพัฒนาที่ยั่งยืน : มิติเชิงเศรษฐกิจ ที่ประชุมต่างเห็นพ้องต้องกันว่า แนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ควรพิจารณาภายใต้บริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ มีเสถียรภาพและมีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง และยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ควรประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจมหภาค การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกของคนทุกภาคส่วนในสังคม

นอกจากนี้ที่ประชุมยังเสนอให้เร่งผลักดันการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมในประเด็นที่สำคัญคือการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นไปอย่างมีระบบมากขึ้น ให้นาระบบสารสนเทศมาสนับสนุนด้านการผลิตและการตลาด สนับสนุนภาคเอกชนให้มีความสำคัญกับการบริหารจัดการที่ทันสมัย ส่งเสริมเรื่องคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากลมากขึ้น สร้างระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้มีการใช้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการสนับสนุน

การผลิตให้ครบวงจร

การพัฒนาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ประชุมเห็นว่า การพัฒนาสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่มีคุณภาพของชีวิตความเป็นอยู่ตามอัตภาพที่เป็นพลวัต มีวิวัฒนาการตามจังหวะที่เหมาะสมและมีการสร้างความเข้มแข็งให้ทุกภาคส่วนของสังคมบนฐานความรู้เท่าทันและการมีปัญญา พร้อมทั้งเสนอให้มีการเร่งปฏิรูปภาครัฐอย่างจริงจัง มีการพัฒนาและใช้ทุนทางสังคมให้เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ รวมทั้งจะต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับคนในชาติอย่างจริงจัง

ดังนั้น สิ่งที่ สศช. ควรดำเนินการต่อไปคือนำผลที่ได้จากการกลุ่มนี้ไปประสานกับภาคีการพัฒนาต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน รวมทั้งนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาทุนทางสังคมในเดือนสิงหาคม 2546 เพื่อผลักดันเรื่องทุนทางสังคมเป็นวาระแห่งชาติต่อไป

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ที่ประชุมเห็นว่า แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ควรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังได้เสนอให้เพิ่มยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพราะเป็นประเด็นที่ถูกนำมาเชื่อมโยงกับด้านเศรษฐกิจและการค้า ซึ่งประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม อีกทั้งควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ขณะเดียวกันได้เสนอให้มีการมอบอำนาจหน้าที่อย่างแท้จริง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการสนับสนุนอื่นๆ อย่างครบวงจร ตลอดจนให้มีการทำประชาพิจารณ์ทุกขั้นตอนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และควรตัดสินใจโดยคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการ ที่ประกอบด้วยผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ที่ประชุมเห็นร่วมกันในการกำหนดกรอบแนวคิดในการจัดทำดัชนีชี้วัดการ

พัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยใน 3 มิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเสนอให้ สศช. เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ เพื่อให้มีตัวชี้วัดที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีตัวแปรน้อยที่สุด และมีความเชื่อมโยงของดัชนีในแต่ละมิติอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น สิ่งที่ สศช. ควรดำเนินการต่อไปคือการจัดตั้ง**กลไกการดำเนินงาน** ที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยใน**ระดับชาติ** ให้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยขึ้นภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีอยู่แล้ว ส่วนใน**ระดับปฏิบัติ** ให้มีองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลและตัวชี้วัดที่มีอยู่ทั้งหมดนอกจากนี้ควรมีการ**จัดทำแผนที่การจัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน** (Road Map) เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการ ขั้นตอนในการพัฒนาตัวชี้วัดไปจนถึงการติดตามประเมินผล เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่สามารถรายงานความก้าวหน้าและเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางพัฒนาประเทศที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

รองเลขาธิการฯ กล่าวว่า การจัดประชุมประจำปี 2546 ของ สศช. ได้รับความสนใจจากสาธารณชนอย่างดียิ่ง และความคิดเห็น ข้อเสนอที่ได้จากที่ประชุม สศช. จะได้นำมาประมวลผลเพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจัดทำรอบแนวคิด ยุทธศาสตร์แนวทางและแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อนำเสนอคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และผลักดันให้บังเกิดผลในการปฏิบัติต่อไป □□